

อ

องค์ประกอบและการสร้างเครื่องมือวัด จิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้ หรือตีความละครโทรทัศน์ Factors and Construction of Characteristic Scale for Fundamental Psychological Traits for Selecting Perception or Interpretation of Television Drama

- : กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย
- : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
- : คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- : E-mail: kornsasa@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ได้ศึกษาตามแนวคิดที่ว่า การเลือกรับรู้หรือการตีความที่ถูกต้องสามารถส่งผลต่อการจดจำที่ถูกต้อง และการจดจำในสิ่งที่ถูกต้องจะสามารถส่งผลต่อการปฏิบัติที่ถูกต้องเช่นกัน จากแนวคิดดังกล่าวจึงอาจตั้งสมมติฐานได้ว่าการรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติตัวของเยาวชนได้เหมาะสมกับสังคมไทยด้วยเช่นกัน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ค้นหาจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย (2) สร้างเครื่องมือวัดระดับจิตลักษณะ โดยเครื่องมือนี้เยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประเมินจิตลักษณะพื้นฐานในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 1,354 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาจากเอกสารตำรางานวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยและวิธีการสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะที่ทำให้บุคคลเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์แตกต่างกัน ประกอบด้วย ลักษณะทางชีวสังคมคือลักษณะส่วนบุคคลและ

ลักษณะชนชั้นทางสังคม และจิตลักษณะประกอบด้วย 5 ด้านคือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความวิตกกังวล ทัศนคติ ความเชื่ออำนาจในตน และมุ่งอนาคต - ควบคุมตนเอง (2) แบบวัดคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย ที่สร้างขึ้นมีทั้งหมด 8 ตอน รวมทั้งสิ้น 112 ข้อความ มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ค่าความเชื่อมั่นรวมของแบบวัดตอนที่ 2-7 คือ 0.8331 และตอนที่ 8 คือ 0.8487 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่า ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: แบบวัด จิตลักษณะ การเลือกรับรู้หรือตีความ ละครโทรทัศน์ เยาวชนไทย

Abstract

This study was conducted based on the basic belief that the right perception or interpretation would lead to the right behavior. Thus, the right perception or interpretation of Thai television drama would lead to the right TV drama imitation of the Thai adolescent's behavior. The right behavior in this study was the behavior appropriate to Thai normative culture. This study aimed (1) to find out fundamental traits of television drama selective perception or interpretation for Thai adolescents, and (2) to construct characteristic scale which Thai adolescents and related people can use to measure themselves. The sample total of 1,356 was selected by using a multistage sampling technique. Literature review, research analysis and a survey were used to collect data. The major findings were as follows: firstly, the fundamental traits of television drama selective perception or interpretation for Thai adolescents consisted of two important variable groups. The first group was bio-social characteristics and background of students. The second group was psychological traits consisting of 5 traits: self esteem anxiety, attitude, belief internal locus of reinforcement and future orientation - self control. Secondly, the characteristic scale was constructed of 8 parts with 112 questions and had content validity. The reliability of parts 2-7 was 0.8331 and part 8 was 0.8487. Each question had discrimination power with statistical significance at .01.

Keywords: Characteristic Scale, Psychological Traits, Selecting Perception, Interpretation, Thai Television Drama, Thai Adolescents

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โทรทัศน์มีธรรมชาติในการนำเสนออย่างหนึ่งก็คือ การทำเนื้อหาที่จะนำเสนอให้ง่ายสามารถสะท้อนและถ่ายทอดภาพชีวิตให้ดูไม่ยุ่งยากเท่าชีวิตจริง ซึ่งวิธีการดังกล่าวสามารถก่อให้เกิดการรับรู้หรือตีความที่รวดเร็ว บางครั้งรวดเร็วจนไม่มีเวลาที่จะประมวลความรู้ด้านอื่นๆ มาประกอบในการตีความซึ่งตามหลักการทฤษฎีการเลือกเปิดรับสื่อ (Media Selection Theory) แล้ว เราอาจจะอธิบายได้ว่าผลของการตีความไม่ว่าในรูปแบบลักษณะใดก็ตามสามารถส่งผลต่อการจดจำ และท้ายสุดก็มีผลต่อการปฏิบัติตนของผู้รับ ดังนั้นผู้ชมละครที่เลือกรับชมละครที่ตนเองชอบ มีการตีความและแนวโน้มที่จะจดจำเนื้อละครหรือลักษณะการแสดงของตัวละครในเรื่องนั้นๆ และท้ายสุดก็จะนำลักษณะที่จดจำที่ดีหรือไม่ก็ตาม ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในที่สุด

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อโดยทั่วไปแล้ว มักมองว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากผู้ส่งที่นำเสนอละครที่ไม่เหมาะสมให้กับเยาวชน แต่ถ้ามองในมุมกลับอาจมองได้ว่า เยาวชนของเราเองต่างหากที่ขาดความสามารถในการกลั่นกรองหรือขาดความสามารถในการปรับใช้ค่านิยมและวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ซึ่งถ้าเยาวชนไทยมีความสามารถในเรื่องดังกล่าวก็อาจจะไม่เกิดปัญหาในการรับรู้หรือตีความ ซึ่งการเลือกรับรู้หรือตีความที่ถูกต้องสามารถส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วย

จากการศึกษางานวิจัย เอกสาร และตำราต่าง ๆ พบว่า ในการเลือกรับรู้หรือตีความนั้นต้องอาศัยจิตลักษณะ (Psychological Traits) ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะประจำทางจิตใจของบุคคล

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543: 7) และมีผลต่อการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ได้ถูกต้อง การพัฒนาหรือปรับปรุงคุณลักษณะต่างๆ รวมทั้งจิตลักษณะก็ควรที่จะกระทำในวัยต้นของชีวิตก่อนที่คุณลักษณะหรือจิตลักษณะนั้นจะฝังรากลึกจนกระทั่งปรับปรุงยาก(ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2529: 68) ดังนั้นการค้นหาจิตลักษณะพื้นฐานของการเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนว่าคืออะไร มีลักษณะอย่างไร และพัฒนาก่อนที่จะส่งผลถึงบุคลิกที่เกิดขึ้นจนไม่สามารถแก้ไขได้ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก แต่จิตลักษณะมีหลายตัวซึ่งจะเป็นจิตลักษณะตัวไหนนั้น จะต้องมีการค้นหาและเครื่องมือวัดที่เชื่อถือได้เพื่อใช้ในการวัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาเกี่ยวกับจิตลักษณะที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ ทำให้ทราบว่ามิจิตลักษณะพื้นฐานอะไรและมีกี่ตัวที่จำเป็นสำหรับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย เนื่องจากจิตลักษณะนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก การรู้ว่าจิตลักษณะตัวใดจำเป็นสำหรับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ ก็จะทำให้สามารถสร้างเครื่องมือวัดเพื่อประเมินผลจิตลักษณะ

ได้ถูกต้อง

2. การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย จะทำให้ได้เครื่องมือที่เหมาะสมกับการวัดจิตลักษณะที่ค้นพบ รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบวัดจิตลักษณะในรูปแบบอื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ละครเรื่องต่างๆ ได้มีการนำเสนอพฤติกรรมทั้งพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์มากมาย ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงได้สร้างเครื่องมือวัดจิตลักษณะสำหรับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ เฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมทางเพศ แต่ไม่ได้นำละครเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาเป็นแบบในการศึกษา การเลือกศึกษาพฤติกรรมทั้งสองนี้สืบเนื่องจากการศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยต่างๆ พบว่าพฤติกรรมทั้งสองนี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และส่งผลเสียต่อตัวเยาวชนและสังคมไทยโดยรวม

นิยามศัพท์

จิตลักษณะ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคลและมีผลต่อการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย

การเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย หมายถึง การที่เยาวชนไทยเลือกรับรู้หรือตีความและสามารถบอกความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมทางเพศที่พบได้ทั่วไปในละครโทรทัศน์ได้ถูกต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย

พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่มีระดับตั้งแต่การกระทำเพื่อรักษาสิทธิ์โดยทั่วไปและการต่อสู้กับอุปสรรคจนถึงการกระทำที่รุนแรงที่อาจแสดงออกอย่างเปิดเผย ในเรื่องของการกระทำและวาจา

พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง กิจกรรมทางเพศที่เกิดขึ้นและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย ในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และการมีคู่นอนมากกว่าหนึ่ง

เครื่องมือวัด หมายถึง แบบวัดที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ และได้มีการทำการทดสอบกลุ่มเล็ก กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ พร้อมทั้งได้ใช้วิธีการทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนกและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันรายด้าน

เยาวชน ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้เป็น ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคการศึกษาที่สอง ช่วงปีการศึกษา 2549

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดจิตลักษณะในการเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์ได้ใช้กลุ่มเยาวชนชายหญิงที่สุ่มจากเยาวชนทั่วประเทศเพื่อพัฒนาเครื่องมือ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 11 คน เพื่อใช้ในการตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับ รูปแบบ คำสั่ง ภาษา และความขัดแย้งของสถานการณ์ของข้อคำถามที่สร้างขึ้น ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติ คือ เรียนอ่อน เรียนเก่ง มีประวัติชกต่อย มีแฟน นับถือศาสนาพุทธ

คริสต์ และอิสลาม โดยขอความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน พระโขนงพิทยาลัย คัดเลือกให้

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ในเขต กรุงเทพมหานคร ได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนมัธยมในเขต ห้วยขวาง 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนกุนนทรীরุทธารามวิทาศคมและโรงเรียน จันทรหุ่นบำเพ็ญ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ใช้ในการ ทดสอบเพื่อดูค่าทางสถิติและตัดบางข้อออก การ ทดสอบกระทำโดยอาจารย์ในห้องเรียนวิชาแนะแนว

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,143 คน เพื่อใช้พัฒนาแบบวัด ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบ หลายขั้นตอน (Multistage Sampling) คือแบ่งตาม ภูมิภาคคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ ได้ใช้การสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) สุ่มจังหวัด อำเภอ และโรงเรียน จำนวนที่เก็บนั้นได้แบ่งให้ แต่ละภาคมีจำนวนเท่ากัน แต่เนื่องจากโรงเรียน บางโรงเรียน เช่น โรงเรียนมัธยมระดับอำเภอ มี นักเรียนจำนวนน้อย ทำให้ไม่สามารถเก็บได้จำนวน ที่เท่ากัน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ภาค	จังหวัด	โรงเรียน	จำนวน
กลาง	กรุงเทพมหานคร	สตรีวัตรระฆัง	30
		สุรศักดิ์มนตรี	30
		จันทรหุ่นบำเพ็ญ	30
		กุนนทรীরุทธารามวิทาศคม	30
		พระโขนงพิทยาลัย	30
		บดินเดชา 4	80
		โรงเรียนอิสลามวิทยาลัย	100
กลาง	นครนายก	ปิยชาติพัฒนา	100
	ราชบุรี	เบญจมาราชูทิศราชบุรี	100
เหนือ	ลำพูน	อุโมงค์วิทาศคม	50
	น่าน	สตรีศรีน่าน	50
	พิษณุโลก	เฉลิมขวัญสตรี	50
ตะวันออกเฉียงเหนือ	อุดรธานี	ตาดทองพิทยาศคม	50
	สุรินทร์	พนมดงรักวิทยา	50
	บุรีรัมย์	บุรีรัมย์พิทยาศคม	50
ตะวันออก	ชลบุรี	โรงเรียนสิงห์สมุทร	100
	ระยอง	สุนทรภู่วิทยา	30

ภาค	จังหวัด	โรงเรียน	จำนวน
ใต้	ระนอง	พิชัยรัตนาคาร	23
	นครศรีธรรมราช	ทุ่งใหญ่เฉลิมราช	50
		เบญจมาชูทิศ	50
	ยะลา	อัครเกียรติ	30
	ปัตตานี	ศิริราษฎร์สามัคคี	30
รวมทั้งสิ้น	15	22	1,143

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การค้นหาจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์

การค้นหาจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) โดยศึกษาจากเอกสารตำราและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 33 เรื่อง ที่ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและพฤติกรรมก้าวร้าว รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลือกรับสิ่งที่ดีมีประโยชน์ให้กับตนเอง การคัดเลือกกระทำภายใต้แนวคิดและทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบของเรมอนด์ แคทท์เทล (Raymond Cattell) ทฤษฎีอุปนิสัยของ กอร์ดอน วิลลาร์ด อัลพอร์ต (Gordon Willard Allport) และทฤษฎีต้นไม้ม่างจริยธรรม ของศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของคนไทย พบว่ามีงานวิจัยจำนวน 24 เรื่อง ที่เกี่ยวข้องับเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับจิตลักษณะในการกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง นำงานวิจัยจำนวน 24 เรื่อง มาสังเคราะห์เพื่อหาจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์

2. การสร้างแบบวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์

จิตลักษณะที่ค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัย 24 เรื่อง ได้นำมากำหนดคำนิยาม นิยามเชิงปฏิบัติการ กำหนดองค์ประกอบ รวมทั้งตัวแปรที่สามารถสังเกตได้ เพื่อสร้างโครงสร้าง รวมทั้งกำหนดจำนวนข้อให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด และสร้างแบบวัดโดยจัดลำดับความง่าย-ยาก หาคุณภาพและพัฒนาแบบวัด

3. การหาคุณภาพและการพัฒนาเครื่องมือวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์

3.1 ความเที่ยงตรง (Validity) เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือวัดที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือนั้นสามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดได้ครบถ้วนแบบวัดที่สร้างขึ้นได้หาความเที่ยงตรง ดังนี้

3.1.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

3.1.1.1 ตรวจสอบโครงสร้างในการสร้างเครื่องมือวัดซึ่งมีการกำหนดหัวข้อตามนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร ให้ครอบคลุมถึงสิ่งที่ต้องการศึกษา

3.1.1.2 หาความสอดคล้องของข้อคำถาม กับสิ่งที่เป็นเป้าหมายในการวัด โดยอาศัยอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาจิตวิทยา การวัดและ ประเมินผล และนิเทศศาสตร์จำนวน 10 คน พิจารณา ว่ามีเนื้อหาครอบคลุมและถูกต้องตามนิยามปฏิบัติ การของตัวแปรหรือไม่ นำแบบวัดมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC: Index of Item-Objective Congruence) โดยพิจารณาลงความเห็นจากอาจารย์คณะนิเทศ- ศาสตร์ จำนวน 5 คน โดยค่า IOC ที่คำนวณได้ มากกว่าหรือเท่ากับ 75% ข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทน ของพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการวัดได้ แต่ถ้าข้อ คำถามนั้นมีค่าดัชนีต่ำกว่า 75% ข้อคำถามนั้นไม่ ควรนำมาใช้ หรือควรปรับปรุงก่อนนำมาใช้

3.1.2 ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันของแบบวัดรายด้าน วิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรม LISREL 8.72 แล้วพิจารณาค่าสถิติวัด ระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) ซึ่งใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลเป็นภาพ รวมทั้งโมเดล และตรวจสอบความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542: 53-60) โดยพิจารณาค่าสถิติ ดังนี้

3.1.2.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) ควรมีค่าต่ำ ยิ่งมีค่าเข้าใกล้ 0 มากแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} > .05$)

3.1.2.2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit Index = GFI) ควรมีค่าใกล้ 1

3.1.2.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index = AGFI) ควรมีค่าใกล้ 1

3.1.2.4 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสอง ของส่วนที่เหลือ (Root Mean Squared Residual = RMR) ควรมีค่าใกล้ 0

สำหรับการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ แต่ละตัวในแบบวัดครั้งนี้ ได้พิจารณาค่าความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) ค่าสถิติที (t-test) ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlations) ได้คัดเลือกเฉพาะองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ปุระชัย เปี่ยมสมบุญ และ สมชาติ สว่างเนตร, 2535: 36)

3.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง การนำเครื่องมือที่วัดสิ่งเดียวกันหลายครั้งผล ของการวัดจะไม่แตกต่างกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ เครื่องมือที่มีความเชื่อมั่นสูงจะให้คำตอบที่ เหมือนกันหรือใกล้เคียงกันในทุกครั้งที่วัด การหาค่า ความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้ทำได้ดังนี้

3.2.1 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของ Conbach ซึ่งเป็นการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ไม่ต่ำกว่า .70

3.3 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ข้อที่มีค่า t สูง แสดงว่าข้อความนั้นจำแนกความ รู้สึกหรือทัศนคติของผู้ตอบได้ดี เกณฑ์ค่าที่อาจใช้ 1.75 หรือ 2.0 ขึ้นไป ซึ่งหมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือ .01 ตามลำดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540: 132)

ผลการศึกษา

1. ผลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี รวมทั้งจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ พบว่าคุณลักษณะที่จำเป็นในการเลือกรับรู้และตีความประกอบไปด้วยลักษณะทางชีวสังคมและจิตลักษณะ มีทั้งสิ้น 5 ด้าน ที่ได้ใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem)
2. ความวิตกกังวล (Anxiety)
3. ทศนคติ (Attitude)
4. ความเชื่ออำนาจในตน (Belief in Internal Locus of Control of Reinforcement) และ
5. ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) และความสามารถควบคุมตนเอง (Self-Control) ซึ่งคุณลักษณะแต่ละตัวนั้น มีลักษณะและความหมาย ดังนี้

1.1 ลักษณะทางชีวสังคม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะชนชั้นทางสังคม

1.2 จิตลักษณะประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1.2.1 ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านบวกหรือด้านลบ อันเกิดจากการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกรักตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้ว่าตนเองมีความสามารถ และถ้าบุคคลใดมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนไร้ค่า บุคคลนั้นจะเป็นผู้ที่มีคุณค่าในตนเองต่ำ ในขณะที่บุคคลใดมีความภาคภูมิใจในตนเองก็จะเป็นผู้ที่มีคุณค่าในตนเองสูง จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำอาจจะได้รับการชักจูงจากรายการโทรทัศน์ได้ง่ายกว่าผู้ที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง

2. ด้านความวิตกกังวล (Anxiety) ความวิตกกังวลเป็นความรู้สึกไม่สบายใจ หรือความรู้สึกอึดอัดของบุคคล จากทฤษฎีและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความวิตกกังวล พบว่าอธิบายไปในแนวทางเดียวกันว่า ถ้ามีความวิตกกังวลในระดับต่ำจะก่อให้เกิดการเบื่อ เหนงา และส่งผลให้บุคคลค้นหาความเบื่อกวนด้วยการไปดูหนังหรือหาเพื่อนคุย แต่ในขณะเดียวกันถ้าความวิตกกังวลอยู่ในระดับสูง จะส่งผลให้เกิดความตื่นตระหนก ความตื่นเต้น ความกดดัน และมีผลต่อการไม่มีความสุขในชีวิต (Eysenck, 1976: 350; Cappella & Greene, 1982: 90) จากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาช่วยอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีความวิตกกังวลในระดับปานกลางจนถึงระดับสูงจะมีความรู้สึกไม่มีความสุขในชีวิตและต้องการที่พึ่งพิงเพื่อให้หายวิตกกังวล จึงอาจมีผลต่อการได้รับการโน้มน้าวให้เชื่อถือในเรื่องหนึ่งเรื่องใดได้ง่าย โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตนเองกำลังวิตกกังวล

3. ด้านทัศนคติ (Attitude) ทัศนคติที่มีต่อละครโทรทัศน์ คือ การที่เยาวชนมีความรู้สึก หรือมีความคิดเห็นต่อละครในทางที่ดีหรือไม่ดี ซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีการยอมรับ-ไม่ยอมรับ และพร้อมที่จะปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดต่อละครเรื่องนั้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ทัศนคติ เป็นจิตลักษณะตามสถานการณ์ โดยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับละครโทรทัศน์ ผู้ที่มีทัศนคติต่อละครโทรทัศน์ระดับสูงจะมีแนวโน้มที่จะได้รับการชักจูงใจจากละครโทรทัศน์ได้ง่าย

4. ด้านความเชื่ออำนาจในตน (Belief in Internal Locus of Control of Reinforcement) คือ ความเชื่อและการคาดหวังของบุคคลว่าผลดีและผล

เสียที่เกิดกับตนนั้น มีตนเองเป็นสาเหตุมากกว่าที่จะเป็นเพราะคนอื่น โชคเคราะห์ หรือความบังเอิญ ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับการมีชีวิตที่ดีหรือการเลือกรับสิ่งที่ดีให้กับตนเอง ดังนั้นจึงอาจคาดได้ว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองสูง น่าจะมีการเลือกรับรู้หรือตีความแต่สิ่งที่ดีให้กับตนเอง

5. ด้านมุ่งอนาคต (Future Orientation) และความสามารถควบคุมตนเอง (Self-Control) หมายถึงความสามารถในการคาดการณ์ไกลไปในอนาคตโดยคิดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นทั้งผลดีและผลเสีย เป็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การที่บุคคลสามารถคิดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตรวมทั้งมีความเข้าใจและมองเห็นเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างทะลุปรุโปร่งและตรงกับความเป็นจริงเนื่องจากบางคนคาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น แต่ไม่ยอมรับความจริงที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะเรื่องที่ไม่เป็นผลดีกับตน หรือบางคนมองไม่เห็นว่าการกระทำของตนในปัจจุบันจะส่งผลเช่นไรในอนาคตและความสามารถในการควบคุมบังคับตนเองให้รักอดได้รอได้เพื่อรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าที่จะมีมาในอนาคต บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงก็อาจจะเป็นผู้ที่เข้าใจในเหตุการณ์ที่ละครโทรทัศน์นำเสนอไม่ว่าละครนั้นจะแสดงในลักษณะที่เกินกว่าความเป็นจริงก็ตามหรือเลือกรับเฉพาะเรื่องที่มีประโยชน์กับตนเอง เนื่องจากเห็นว่าอะไรจะส่งผลดีต่ออนาคตและสามารถบังคับตนเองให้อดได้รอได้

2. ผลการสร้างเครื่องมือวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์

2.1 เครื่องมือวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็น

ในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ แบ่งออกเป็น 8 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคม เครื่องมือวัดตอนนี้ประกอบไปด้วยตัวแปร 20 ตัว ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ทั้งหมด 10 ตอนที่ 3 แบบวัดระดับความวิตกกังวล มีจำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 4 แบบวัดระดับการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน มีจำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 5 แบบวัดจิตลักษณะในเรื่องของเชื่ออำนาจในตน จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 6 แบบวัดพฤติกรรมกาเปิดรับละครโทรทัศน์ จำนวนทั้งสิ้น 21 ข้อ ตอนที่ 7 แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ สร้างขึ้นจำนวน 23 ข้อ และตอนที่ 8 แบบวัดการรับรู้หรือตีความเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมทางเพศ ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ

2.2 เกณฑ์การให้คะแนนในการคิดคำนวณผลการวัด

แบบวัดที่สร้างเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) ในตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 7 นั้น มีทั้งสิ้น 6 ข้อ โดยข้อจริงที่สุด ในข้อคำถามที่เป็นประโยคเชิงบวกจะได้คะแนน 6 คะแนน และได้คะแนนลดลงตามลำดับ จนกระทั่งตอบว่าไม่จริงเลยก็ได้คะแนน 1 ส่วนข้อคำถามที่เป็นประโยคที่มีข้อความในเชิงลบ ถ้าผู้ตอบเลือกตอบว่าไม่จริงเลยจะได้คะแนน 6 คะแนน และได้คะแนนลดลงตามลำดับ จนกระทั่งตอบว่าจริงที่สุดก็ได้ 1 คะแนน นำคะแนนรวมมาเปรียบเทียบระดับคะแนนในระดับสูง ปานกลาง หรือต่ำ เพื่อแปลค่า ดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00-2.66 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอยู่ในระดับสูง

คะแนนระหว่าง 2.68-4.33 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 4.34-6.00 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอยู่ในระดับ ต่ำ

การให้คะแนนในตอนต้นที่ 8 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเหตุผลนี้จะใช้ค่าสถิติร้อยละ โดยคำตอบไม่เห็นด้วยจะเป็นคำตอบที่ถูกได้คะแนน 1 คะแนน

3. ผลการหาและการพัฒนาคุณภาพของแบบวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์

3.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ในการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างแบบวัดทั้งสิ้นจำนวน 143 ข้อ โดยหาความสอดคล้องของข้อคำถามกับสิ่งที่เป็นเป้าหมายในการวัดของแบบวัดชุดนี้ โดยอาศัยอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการหาค่า IOC มากกว่า 75% ทำให้ครั้งนี้ได้แบบวัดรวมทั้งสิ้นจำนวน 125 ข้อ

3.2 ค่าความเชื่อมั่นรวมของแบบวัดตอนที่ 2-7 มีค่าความเชื่อมั่น 0.8331 และตอนที่ 8 มีค่าความเชื่อมั่น 0.8487 1

3.3 ผลการหาค่าความเชื่อมั่นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของข้อคำถาม

3.3.1 ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem)

แบบวัดความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองทั้งหมดประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อทุกข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วยองค์-

ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ มีข้อคำถามดังนี้

องค์ประกอบด้านความพอใจในตนเอง มีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อคือ 1. ฉันรู้สึกว่าคุณค่าเท่าเทียมกับคนอื่น 2. ฉันรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงตนเองในหลาย ๆ สิ่ง^v 3. โดยรวมฉันพอใจในตนเอง 4. โดยรวมฉันภูมิใจในตนเอง

องค์ประกอบด้านการยอมรับตนเอง มีข้อคำถามจำนวน 2 ข้อ คือ 1. ฉันมีความสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ดีเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ 2. ในความรู้สึกเล็กๆ แล้วฉันอยากที่จะมีความสามารถมากกว่านี้^v

องค์ประกอบด้านการรักตนเอง มีข้อคำถามจำนวน 2 ข้อคือ 1.ฉันรักตนเองและนึกถึงผลที่จะเกิดกับตนเองก่อนที่จะกระทำการสิ่งใด ๆ 2. โดยรวมฉันภูมิใจในตนเอง

3.3.2 ด้านความวิตกกังวล (Anxiety)

แบบวัดความวิตกกังวลทั้งหมดประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 19 ข้อ แต่ละข้อนัยสำคัญที่ระดับที่ .01 ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ มีข้อคำถาม ดังนี้

องค์ประกอบด้านตื่นเต้นตกใจง่าย มีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ คือ 1. เพื่อนๆ บอกว่าฉันเป็นคนใจร้อน 2. เพื่อนคิดว่าฉันเป็นคนที่ทำงานไม่รอบคอบ 3. ฉันมักรู้สึกรำคาญสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว และข้อที่ 4. เพื่อนบอกว่าฉันขาดความอดทนและขี้บ่น

องค์ประกอบด้านความหวาดกลัว มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ คือ 1. ฉันรู้สึกกังวลใจกลัวว่าจะทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จ 2. ฉันมีอาการซึมเศร้า

* การหาค่าความเชื่อมั่นแยกเป็น 2 ส่วนเนื่องจาก ลักษณะคำถามในตอนต้นที่ 2-7 และตอนที่ 8 มีลักษณะแตกต่างกัน

^v หมายถึงคำถามเชิงลบ

เมื่อต้องจากพ่อ-แม่ไปอยู่ที่อื่นนานๆ และข้อที่ 3. ฉันรู้สึกผิดเมื่อทำคะแนนสอบได้ไม่ดี

องค์ประกอบด้านอารมณ์ดึงเครียด มีข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ คือ ฉันหงุดหงิดโดยหาสาเหตุไม่เจอ

องค์ประกอบด้านอารมณ์หัวเราะง่าย มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ คือ 1. ฉันอารมณ์เสียง่ายเมื่อได้รับสิ่งที่ไม่ถูกใจ 2. เพื่อนบอกว่าฉันเป็นคนเปลี่ยนแปลงความสนใจเร็ว และข้อที่ 3. เมื่อฉันเห็นเพื่อนในกลุ่มทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ฉันจะทำตาม

องค์ประกอบด้านข้ออาย มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ คือ 1. เมื่ออาจารย์เรียกให้พูดหน้าชั้น ฉันจะไม่กล้าแสดงออก 2. ฉันรู้สึกเขินเมื่อต้องเดินผ่านคนกลุ่มใหญ่ และข้อที่ 3. ฉันจะอายเมื่อมีคนมาชมว่าแต่งตัวสวย/หล่อ

มีความขัดแย้งในตนเอง มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ คือ 1. เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ ฉันจะคิดฟุ้งซ่านจนนอนไม่หลับ 2. ฉันเคยนั่งคิดเรื่องบางเรื่อง ต่อเนื่องจนหาที่จบไม่ได้ 3. ฉันควบคุมอารมณ์ไม่ได้เมื่อทะเลาะกับเพื่อน 4. เพื่อนบอกว่า ฉันเป็นคนวิตกกังวล 5. ฉันคิดว่า ฉันเป็นคนวิตกกังวล

3.3.3 ด้านมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (Future Orientation and Self-Control)

แบบวัดความมุ่งอนาคต-ควบคุมตนนั้น ประกอบด้วยคำถามจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีข้อคำถาม ดังนี้ 1. ฉันจะรีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนไปเที่ยวเล่น 2. ถ้าฉันขี้เกียจ ฉันจะไม่แปร่งฟันในตอนเช้า 3. ฉันล้มทำการบ้าน 4. ฉันชอบขีดเขียนลงในหนังสือเรียนจนสกปรก 5. ฉันอยากเรียนหนังสือ

มาก ๆ เพื่อโตขึ้นจะได้ทำงานดี ๆ 6. เมื่อมีคนขัดใจฉัน ฉันจะฉวยสิ่งของใกล้มือ ขว้างปาหรือทำลายเสมอ 7. ฉันไม่อยากสอบตก จึงขยันอ่านหนังสือเรียน 8. แม้ร่างกายจะสกปรก ฉันก็จะไม่อาบน้ำ ถ้ารู้สึกไม่อยากอาบน้ำ 9. ฉันจะประหยัด ถ้าคิดว่าพรุ่งนี้จะไม่ค่อยมีเงินใช้ และข้อ 10. เมื่อมีคนนำขนมมาให้ที่บ้านฉันมักหยิบชิมก่อนเสมอ

3.3.4 ด้านความเชื่ออำนาจในตน (Belief in Internal Locus of Control of Reinforcement)

แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน พบว่าประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยแต่ละองค์ประกอบมีข้อคำถามดังนี้ 1. ฉันมักถูกกล่าวหาว่าทำผิดทั้งๆ ที่ไม่ได้ทำ 2. ฉันพูดให้ผู้ปกครองคล้อยตามฉันได้ยาก 3. เมื่อฉันทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งผิด ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถที่จะแก้ไขสิ่งนั้นให้กลับมาถูกต้องได้ 4. ฉันเชื่อว่าทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา คือพยายามไม่คิดถึงปัญหานั้น 5. ฉันคิดว่าเมื่อมีคนไม่ชอบเรา เราไม่มีทางจะแก้ไขอะไรได้ 6. ฉันเชื่อว่าปัญหาต่างๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยที่ฉันไม่จำเป็นต้องไปยุ่งเกี่ยวกับมัน 7. ฉันรู้สึกว่าไม่คุ้มค่าที่จะพยายามทำอะไรอย่างเต็มที่ เพราะสิ่งต่างๆ ไม่เคยให้ผลตามที่ได้พยายามเลย 8. ฉันเชื่อว่าคนที่เก่งทางการเล่นกีฬา นั้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะเกิดมาเก่งเอง 9. ฉันรู้สึกว่ามีความคิดร้ายหรือนินทาฉันโดยไม่มีสาเหตุ และข้อที่ 10. ฉันไม่สามารถห้ามเพื่อนในห้องที่จะทำร้ายฉันได้

3.3.5 พฤติกรรมการเปิดรับละครโทรทัศน์

แบบวัดพฤติกรรมการเปิดรับละครโทรทัศน์ มีข้อคำถามทั้งสิ้น 20 ข้อ ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ

ซึ่งแต่ละองค์ประกอบย่อยมีข้อคำถาม ดังนี้

องค์ประกอบด้านพฤติกรรมก่อนการเปิดรับ มีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ คือ 1. ฉันติดตามอ่านละครโทรทัศน์จากหนังสือพิมพ์ 2. ฉันติดตามอ่านละครโทรทัศน์จากนิตยสารเฉพาะกิจ 3. ฉันเตรียมตัวหรือรีบกลับบ้านเพื่อชมละครที่ชอบ 4. ฉันอาจขอยกเลิกนัดหมายเพื่อรอชมละครโทรทัศน์ที่ชอบ

องค์ประกอบด้านพฤติกรรมขณะเปิดรับ มีข้อคำถามจำนวน 11 ข้อ คือ 1. ฉันติดตามละครโทรทัศน์ที่น่าเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรักและการชิงรักหักสวาท 2. ฉันติดตามละครที่น่าเสนอเกี่ยวกับการต่อสู้ในการดำเนินชีวิต 3. ฉันติดตามละครโทรทัศน์ของขวัญ ต่อสู้ พงศกัณฑ์ และการก่ออาชญากรรม 4. ฉันติดตามละครโทรทัศน์ประเภทเน้นความตลก สนุกสนาน ไร้สาระ 5. ฉันชอบละครโทรทัศน์ประเภทบู๊ ล้างผลาม^๖ 6. ฉันติดตามดูละครโทรทัศน์ทุกวัน 7. ฉันติดตามดูละครโทรทัศน์จนจบเรื่อง 8. ในขณะที่ดูละครโทรทัศน์ ฉันหยุดทำกิจกรรมอื่นๆ 9. ฉันติดตามอ่านเรื่องราวทางสื่ออื่นๆ ที่เสนอเกี่ยวกับดาราในละครที่ตนเองกำลังติดตาม 10. ฉันดูละครโทรทัศน์กับบิดามารดา และข้อที่ 11. คือ ฉันมักคุยกับนักแสดงละครโทรทัศน์ (ดารา) ผ่านทางจดหมาย หรือเว็บไซต์

องค์ประกอบด้านพฤติกรรมหลังเปิดรับ มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ 1. ฉันได้คำพูดบางคำจากละครโทรทัศน์มาใช้ในชีวิตประจำวัน 2. ฉันจะพูดให้เพื่อนหรือคนอื่นๆ เข้าใจเกี่ยวกับความดีและคุณธรรมที่พบจากละครโทรทัศน์ 3. ฉันนำเรื่องละครโทรทัศน์ไปพูดคุยกับเพื่อนที่โรงเรียน 4. ฉันเป็นแฟนคลับดาราคนโปรด และข้อที่ 5. ฉันเขียนกระทู้ในเว็บไซต์ต่อว่าดาราที่ทำตัวไม่เหมาะสม

3.3.6 ทักษะคิดเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ (Attitude) แบบวัดทักษะคิดเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ 9 ข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมี 1 ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแต่ละองค์ประกอบย่อยมีข้อคำถามดังนี้

องค์ประกอบด้านตระหนักถึงผลดี-ผลเสีย มีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อคือ 1.ฉันคิดว่าละครโทรทัศน์ส่วนใหญ่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ 2. ฉันคิดว่าละครโทรทัศน์ช่วยให้ผู้ชมรู้สึกผ่อนคลาย 3. ฉันคิดว่าละครโทรทัศน์ช่วยให้ผู้ชมสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวได้ 4. ฉันคิดว่าละครโทรทัศน์ทำให้ผู้ชมเป็นคนทันสมัย

องค์ประกอบด้านความรู้สึกพอใจ-ไม่พอใจ มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ คือ 1. ฉันได้รับความรู้หลายแขนงจากการชมละครโทรทัศน์ 2. ฉันพอใจที่ได้แต่งกายตามอย่างตัวแสดงในละครโทรทัศน์ 3. ฉันพอใจที่ได้เห็นตัวอย่างในเรื่องการรักนวลสงวนตัวของนางเอกละครโทรทัศน์ 4. ฉันรู้สึกดีที่เห็นพระเอกในละครโทรทัศน์เป็นสุภาพบุรุษ ไม่นิยมการใช้ความรุนแรง 5. ฉันรู้สึกไม่ชอบเมื่อคนดีในละครโทรทัศน์ต้องยอมให้ตัวโกงชมเหงะรังแก

องค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะแสดงออกส่งเสริมหรือเพิกเฉย มีข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ คือ 1. ฉันเลือกดูเฉพาะเรื่องที่มีนักแสดงที่ได้รับการยอมรับว่าเซ็กซี่^๗ (มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05)

3.3.7 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และตีความเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ในส่วนนี้มีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ มีข้อคำถามเป็นสถานการณ์ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ทางวาจา มีข้อความ 10 ข้อ มีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับตะโกนด้วยความโกรธ ตะคอก ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงและหยาบ ต่ำทอ ใช้คำหยาบ ด้วยอารมณ์โกรธ และการขู่ที่จะทำรุนแรงกับตนเอง และผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 2 ทางด้านการกระทำ คำถาม มีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับการพลัก ชกตอย ขว้างสิ่งของใส่ผู้อื่น ตะเตี และการใช้อาวุธ

ค่าความเชื่อมั่นในตอนนี้เป็น .7450 และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เมื่อพิจารณาว่าหน้าหน้าองค์ประกอบพบว่า ทุกข้อมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3.8 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และตีความเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกทางเพศ ในส่วนนี้ได้สร้างข้อความทั้งหมด 5 ข้อ แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน คำถามมีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

องค์ประกอบที่ 2 การมีคู่นอนมากกว่าหนึ่ง คำถามมีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับการมีคู่นอนมากกว่าหนึ่ง

มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดตอนนี้ คือ .7865 และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเมื่อพิจารณา

หน้าหน้าองค์ประกอบพบว่า ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อตัดข้อที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแล้วทำให้แบบวัดชุดนี้ประกอบด้วยข้อความทั้งสิ้น 112 ข้อ*

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ สามารถอภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

1. การค้นหาจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์

จากการศึกษาจากเอกสารตำราพบว่า ลักษณะทางชีวสังคมและจิตลักษณะทั้ง 5 ด้านมีความสำคัญต่อการเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์ กล่าวคือคุณลักษณะทางชีวสังคมมีผลให้บุคคลแตกต่างกัน (Dohn, 1971 อ้างถึงใน ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ, 2533: 157) และจากการศึกษาพบว่าคุณลักษณะดังกล่าวได้นำมาเป็นตัวแปรต้นในการศึกษาในเรื่องต่างๆ มากมาย ดังเช่น งานวิจัยของเนตรนภิสภาพินทร (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะการรับชมโทรทัศน์ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าลักษณะความแตกต่างทางชีวสังคมมีผลต่อพฤติกรรมการประหยัด และงานวิจัยของ วราพร สุนทร (2545: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาจิตลักษณะทางจิตสังคมสภาวะเอื้ออำนวยกับพฤติกรรมแสวงหาการดูแลของสตรีวัยรุ่นเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ก็พบว่าลักษณะทางชีวสังคมมีผลต่อการ

* รวมข้อความในส่วนของคุณลักษณะทางชีวสังคม จำนวน 20 ข้อ
 ดูแบบวัดฉบับสมบูรณ์ได้จากงานวิจัยเรื่อง “จิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ของเยาวชนไทย: มโนทัศน์ การประเมิน และการพัฒนา” พ.ศ. 2550

แสวงหาการดูแลของสตรีวัยรุ่นเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศ

ส่วนจิตลักษณะ ทั้ง 5 ด้าน นั้นยังไม่มีการวิจัยยืนยันโดยตรงว่าเป็นตัวสำคัญในการเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์ แต่ก็มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับจิตลักษณะกลุ่มนี้และพบว่ามีการตัดสินใจของเยาวชนในการเลือกรับสื่อมวลชนรวมทั้งงานวิจัยในเรื่องอื่นซึ่งพอจะเชื่อมโยงกันได้ว่าจิตลักษณะทั้ง 5 ด้านนี้มีผลต่อการเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์ ดังเช่นงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529: 3) ที่ศึกษาเรื่องการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย ซึ่งพบว่าคุณภาพของการรับสื่อมวลชน คือ ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ ตัวแปรทั้งสามนี้ร่วมกันสามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่ถูกศึกษาได้ 20% ทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 8% และทำนายปริมาณความเชื่ออำนาจในตนเองได้ 6% โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่รายงานว่าชอบเปิดรับเนื้อหาที่นักวิชาการจัดว่ามีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง เชื่ออำนาจในตนเอง และสามารถใช้อุบายเชิงจริยธรรมในระดับสูงด้วย นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนที่ชมโทรทัศน์น้อย ฟังวิทยุน้อย แต่อ่านหนังสือพิมพ์มาก มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาทั้ง 3 ประการสูง ส่วนจิตลักษณะด้านอื่นคือ ความวิตกกังวล ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และทัศนคตินั้น เป็นจิตลักษณะที่ทำให้การเลือกรับรู้และตีความสารแตกต่างกัน

(อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2546: 78)

2. การหาคุณภาพของแบบวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้และตีความละครโทรทัศน์พบว่า

2.1. ความเที่ยงตรงความเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ สร้างขึ้นทั้งสิ้น 143 ข้อ ได้คัดเลือกข้อความที่ผ่านการพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญได้ข้อความทั้งสิ้น 125 ข้อ ซึ่งตัดออกไปทั้งสิ้น 18 ข้อ ซึ่งข้อที่ตัดออกส่วนใหญ่เป็นข้อที่อยู่ในตอนที่ 6 พฤติกรรมการเปิดรับละครโทรทัศน์ และตอนที่ 7 ทัศนคติเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ ซึ่งทั้งสองตอนนี้ผู้วิจัยได้สร้างเองโดยสร้างจำนวนข้อมากกว่าที่ต้องการเพื่อเอาไว้เลือกข้อที่ดีที่สุด ดังนั้นบางข้อจึงอาจซ้ำซ้อนกัน ซึ่งการตัดออกจะส่งผลให้แบบวัดครอบคลุม ไม่ซ้ำซ้อน และมีจำนวนข้อที่น้อยลงซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อแบบวัด

ส่วนแบบวัดในตอนอื่นๆ ที่มีความสมบูรณ์นั้นส่วนใหญ่ได้แนวการสร้างหรือได้คัดลอกจากต้นแบบที่ได้มีการทดลองใช้แล้วหลายครั้ง ดังเช่น แบบวัดชุด ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ได้แนวการสร้างจากแบบวัดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์กที่สร้างขึ้นในปี 1965 ส่วนแบบวัดสำหรับมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และเชื่ออำนาจในตน ซึ่งเป็นแบบวัดของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536: 47)

2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดตอนที่ 2 3 4 5 6 7 (ด้านที่ 1-6) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น .8331 ส่วนตอนที่ 8 (ด้านที่ 7-8) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น .8487 ซึ่งถือว่า

เป็นเกณฑ์ที่สูง ดังที่ Garrett, (1965: 29) ได้กำหนดเกณฑ์ของค่าความเชื่อมั่นที่มีค่าตั้งแต่ .70-1.00 เป็นค่าความเชื่อมั่นสูง

2.3 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ พิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 และเป็นค่าบวก แสดงว่าแบบวัดสามารถนำไปวัดจิตลักษณะของกลุ่มเยาวชนได้จริง ดังที่ บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์ (2531: 29) ได้สรุปข้อความผ่านการพิจารณาจากค่าทดสอบที่ (t-test) แสดงว่าข้อความนั้นมีค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้สามารถนำไปสร้างแบบวัดได้

2.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของโมเดลเป็นภาพรวมทั้งโมเดล ตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละตัว พบว่าทุกโมเดลในแต่ละด้าน มีความเที่ยงตรงสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบข้อความในแต่ละด้านพบว่าทุกองค์ประกอบ ข้อคำถามมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ ซึ่งค่าสถิติที่ได้สอดคล้องกับเกณฑ์ในการพิจารณาค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 53-60) ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และสมชาติ สว่างเนตร (2535: 36) ซึ่งจะเห็นได้ว่าแบบวัดจิตลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ และข้อคำถามที่สร้างสะท้อนพฤติกรรมแต่ละด้าน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. แบบวัดจิตลักษณะในการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ชุดนี้ เป็นแบบวัดที่ใช้ประเมินระดับจิตลักษณะของเยาวชนว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งการพัฒนาจิตลักษณะนั้นจำเป็นที่จะต้องทราบว่าตนเองมีระดับจิตลักษณะทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับใด หากมีจิตลักษณะอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดผลต่อการเลือกรับรู้หรือตีความ เช่น มีระดับทัศนคติต่อละครโทรทัศน์อยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจมีผลต่อการเลือกรับรู้หรือตีความ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมเพื่อลดระดับทัศนคติที่มีต่อละครโทรทัศน์ให้น้อยลง ซึ่งแนวทางการปฏิบัตินั้น ผู้ปกครองอาจควบคุมหรือจำกัดปริมาณในการเปิดรับหรือใช้การอธิบายประกอบการรับชมของเด็ก เพื่อไม่ให้เกิดได้เกิดทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมบางอย่างที่น่าเสนอในละคร หรือหากมีการประเมินจิตลักษณะของเยาวชนแล้วพบว่า

เยาวชนมีระดับอำนาจในตนต่ำ สามารถส่งผลต่อการเลือกรับรู้หรือตีความละครโทรทัศน์ได้ ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเสริมสร้างจิตลักษณะด้านอำนาจในตนให้มากขึ้น ซึ่งจิตลักษณะด้านนี้ส่วนมากเกิดขึ้นจากครอบครัว รวมทั้งวัฒนธรรม กล่าวคือ เมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลตอบแทนต่อมาบุคคลนั้นก็คาดหวังที่จะได้รับผลตอบแทนประเภทเดียวกัน ถ้าเขาทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หรือกระทำพฤติกรรมใหม่ที่ดีอยู่ในประเภทเดียวกันกับพฤติกรรมเดิมนั้น แต่ถ้าบุคคลนั้นกระทำพฤติกรรมแล้วมักไม่ได้รับผลตอบแทนหรือได้รับผลต่างๆ กันหรือมีบ่อยครั้งที่ได้รับผลตอบแทนโดยไม่ทำอะไรเลย ก็จะทำให้บุคคลเรียนรู้ว่าตนอยู่ภายใต้

การควบคุมจากภายนอก ทำให้เกิดความรู้สึกหมัดกำลังใจที่จะทำ

2. แบบวัดจิตลักษณะในการเลือกรับรู้หรือการตีความละคอนโทรทัศน์ชุดนี้ อาจนำไปใช้ประกอบในการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์ได้ด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะนำแบบวัดชุดนี้ไปประเมินจิตลักษณะของเยาวชนในภาพรวมของประเทศ เพื่อหาระดับจิตลักษณะของเยาวชนกลุ่มนี้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2543. **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินธ์ ชูชม และสถาพร ลอยด์. 2529. **การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เนตรนภิส กาฬเนตร. 2543. **อิทธิพลของลักษณะการรับชมโทรทัศน์ที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมการประหยัด ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. 2531. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปุระชัย เบียมสมบูรณ์ และ สมชาติ สว่างเนตร.

2535. **การวิเคราะห์เส้นโยงด้วยลิสเรล สถิติสำหรับนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคมและพฤติกรรม** กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. 2533. “พฤติกรรมการสื่อสารในเชิงจิตวิทยาสังคม.” ในเอกสารการสนชดวิชา พฤติกรรม ศาสตร์การสื่อสาร. หน่วยที่ 1-8 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อรรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. 2546. **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Cappella, J.N. and Greene, J.O. 1982. “A Discrepancy Arousal Explanation of Mutual Influence in Expressive Behavior Adult and Infant-adult Interaction.” **Communication Monographs** 49, 89-114.
- Conway, J. 1989. “The Influence of Psychological Variables on Television Viewing Motivation and Program Preference” Ph.D. Dissertation Kent State University.
- Eysenck, H.J. 1976. “Arousal, Learning and Memory.” **Psychological Bulletin** 83, 389-404.
- Horton, D and Wohl, R.R 1956. “Mass Communication and Parasocial Interaction:

- Observations on Intimacy at Distance. **Psychiatry** 19, 215-229.
- Kelly, M. A. 2004. **“The role of Television News Leads in Learning from Television News: The Effect of Anxiety-Inducing Leads and the Lead as Advance Organizer on Attention and Memory for the News.”** Ph.D. Dissertation Syracuse University.
- Klapper J. 1960. **The effects of Mass Communication.** New York: The Free Press.
- Rosenberg, M. 1965. **Society and the Adolescent Self-image.** New jersey: Princeton University Press.
- Rubin, A.M. 1989. **“The influence of Psychological Variables on Television Viewing Motivation and Program Preference”** PhD Dissertation Kent State University.
- Sarobol, P and Singhal. 1998. **A Cultural Share ability, Role Modeling and PARA-Social? Interaction in an Entertainment-Education Film: The Effects of “Karate Kids” on Thai Street Children.** Proceedings of the 1998 International Broadcasting Symposium on the Youth and Global Media.

Asst.Prof. Dr. Kanchana Chokriensukchai received her Doctoral Degree in International Communication from Macquarie University, Master of Arts in Communications and cultural studies from The University of Western Sydney, Nepean, and Master of Education in Educational Technologies from Kasetsart University. She is currently an Assistant Professor in Radio-Television Broadcasting at the School of Communication Arts, The University of the Thai Chamber of Commerce. Her research interest focuses on television, communication technologies, teaching-learning and cross cultural studies.